

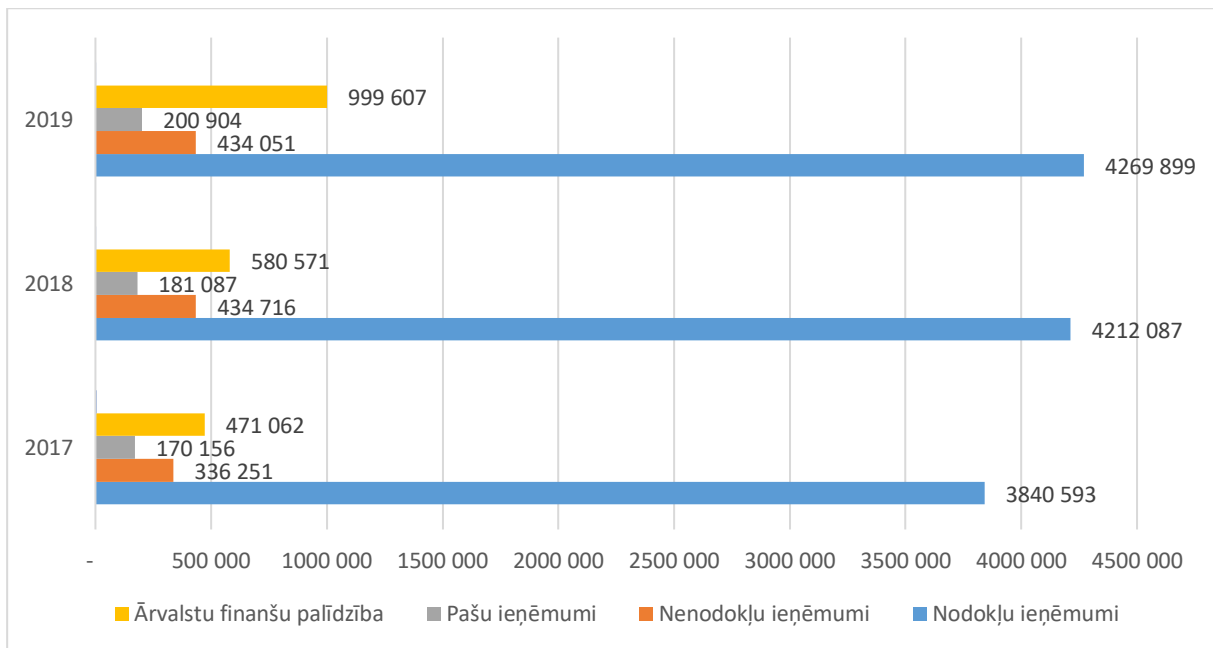
Fiskālās disciplīnas
padome

IEŅĒMUMI

2019.gada pirmajā pusgadā konsolidētā kopbudžeta ienākumi pieauga par 9%, sasniedzot 5,9 miljardus eiro. Otrajā ceturksnī ienākumi pieauga par 11% salīdzinājumā ar 2018.gada otro ceturksni. Tas liecina, ka ienākumu pieaugums 2019. gada otrajā ceturksnī bija lielāks nekā pirmajā. Šī gada sešu mēnešu ienākumus raksturo:

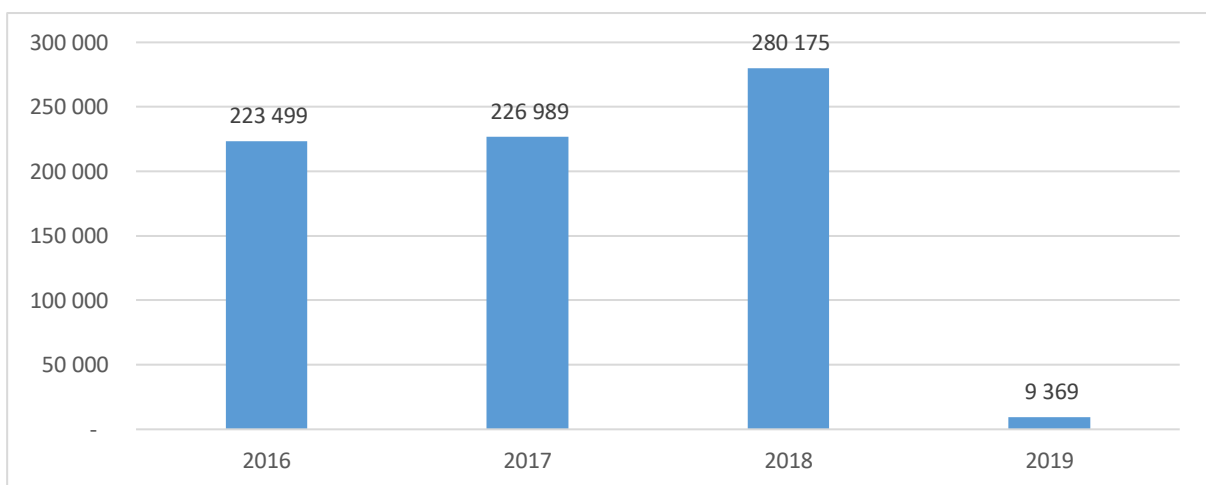
- **Ienākumu pieaugumu lielā mērā nodrošināja ārvalstu finanšu palīdzības pieaugums (ES struktūrfondi) - šī gada pirmajā pusgadā tie pieauga par 72% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada pirmo pusgadu** (vēl gadu iepriekš pieaugums bija 23%),
- **ES struktūrfondu nauda pirmo sešu mēnešu laikā jau ir apgūta 87% apmērā no gada plāna.** Līdz ar to gada otrajā pusē tā vairs nenodrošinās konsolidētā kopbudžeta ienākumu pieaugumu,
- Konsolidētā kopbudžeta nodokļu ienākumi šī gada pirmajā pusgadā pieauga tikai par 1%, salīdzinot ar 2018. gada pirmajiem sešiem mēnešiem (gadu iepriekš attiecīgs pieaugums bija 10%),
- Pirmā pusgada nodokļu ieņēmumu pieaugums ievērojami atpaliek no šī gada I ceturkšņa nominālā IKP pieauguma 6,9% gada griezumā,
- Pirmajos sešos mēnešos VID administrējamie nodokļi iekasēti 98,2% apmērā no plānotā,
- Nenodokļu ieņēmumi tika iekasēti 107% apmērā no plānotā,
- Sociālās apdrošināšanas iemaksas, ieskaitot fondētās pensijas (VSAOI) iekasētas 103,7% apmērā no plānotā.

Bez iepriekš pieminētā Eiropas fondu izsūkuma papildus plānoto ienākumu kritumu otrajā pusgadā varētu izraisīt akcīzes nodokļa samazināšana stiprajam alkoholam no 1.jūlija, straujāka nekā tika prognozēta IKP lejupslīde, negatīvi ārējie ekonomiskie un politiskie faktori.

1. attēls: Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi I. pusgadā (tūkst. eiro). Avots: Valsts Kase

Pirmajā pusgadā vissliktāk klājās ar uzņēmumu ienākuma nodokļa iekasēšanu (UIN), kam ar šo gadu ir mainīta iekasēšanas bāze. Pirmajā pusgadā tika iekasēti tikai 9,4 miljoni plānoto 79 miljonu vietā, tas ir tikai 12% no plānotā. FDP iepriekš norādīja uz riskiem par nodokļu bāzes sašaurināšanos nodokļu reformas īstenošanas rezultātā.

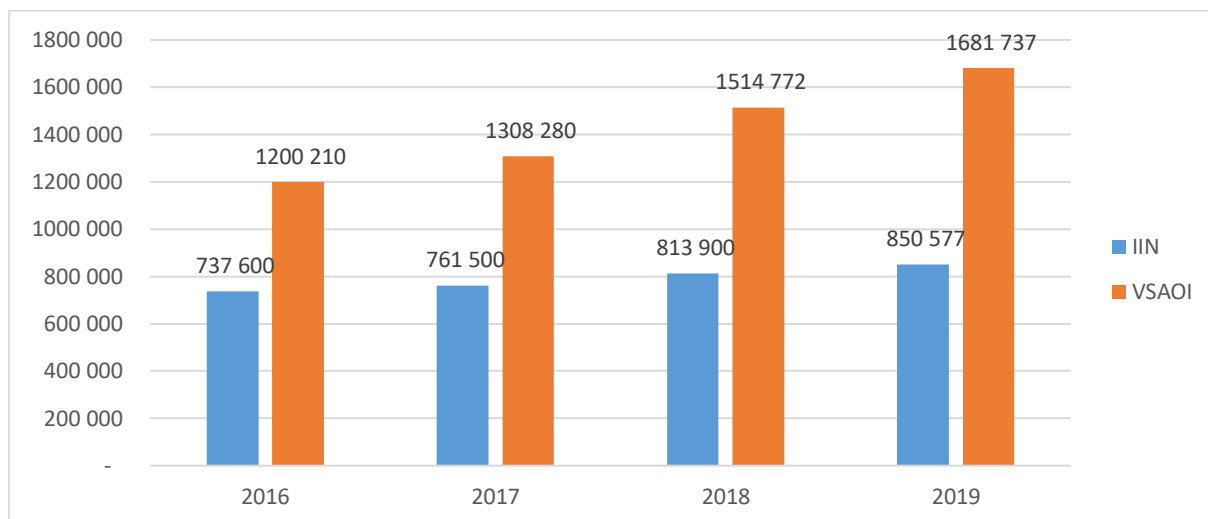
2. attēls: Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi I. pusgadā (tūkst. eiro). Avots: VID

2019.gada pirmajā pusgadā salīdzinoši labi tika iekasēts pievienotās vērtības nodoklis (PVN), sasniedzot 1,24 miljardus eiro, tas ir par 11% vairāk nekā 2018.gada pirmajā pusē un par 2,1% vairāk nekā bija plānots attiecīgajā posmā 2019.gadā. PVN ir nozīmīgākais nodokļu ienākumu avots, jo nodrošina ap 44% no visiem nodokļu ienākumiem.

Lai arī akcīzes nodoklis pirmajā pusgadā tika iekasēts 99% no plānotā, tā apjoms sasniedza 521 miljonu eiro, tas ir 8% vairāk nekā attiecīgajā periodā 2018.gadā. Pārējo nozīmīgāko nodokļu iekasēšana 2019.gada pirmajā pusgadā ievērojami neatšķirās no plānotā.

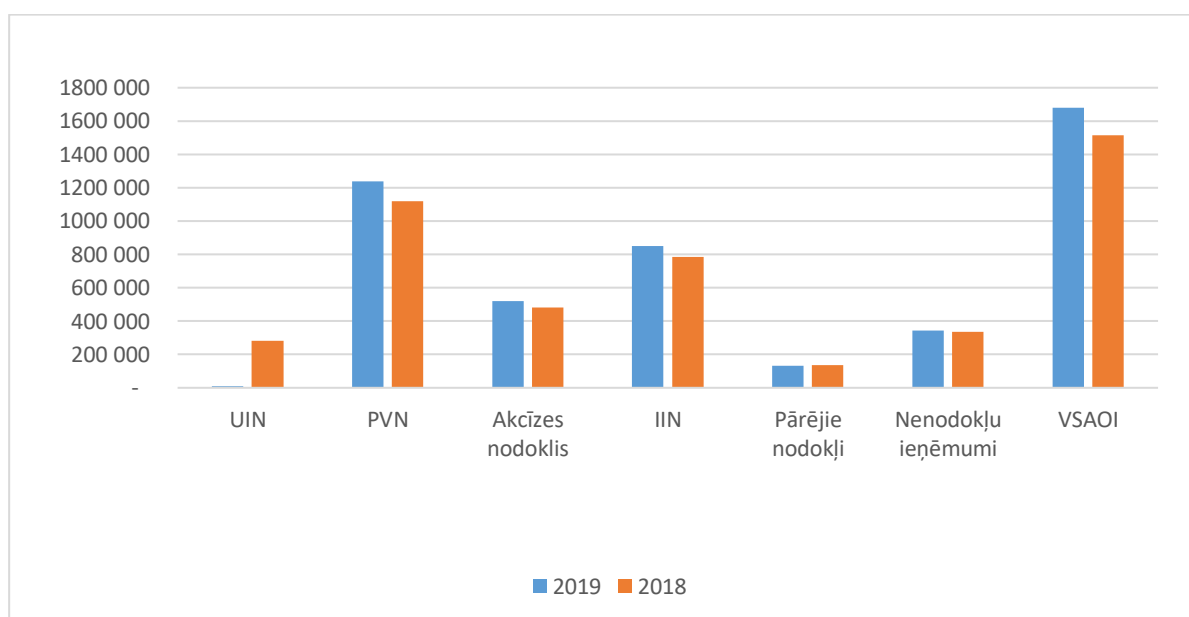
Turpina strauji pieaugt iekasētās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI). 2019.gada pirmajā pusē VSAOI iemaksas pieauga par 11% salīdzinājumā ar gadu iepriekš (vēl

iepriekš 16% pieaugums 2018.gada pirmajā pusgadā un 9% pieaugums 2017.gada pirmajā pusē). Ar VSAOI saistītais iedzīvotāju ienākumu nodoklis (IIN) pieauga lēnāk: attiecīgi par 5% šogad un 7% un 3% iepriekšējo gadu pirmajās pusēs.

3. attēls: VSAO un IIN I ienākumi I. pusgadā (tūkst. eiro). Avots: VID

Kopumā 2019.gada pirmajā pusgadā VID administrēja ieņēmumus 4,77 miljardu apmērā, kas ir par 2,7% vairāk kā 2018. gada pirmajos sešos mēnešos.

4. attēls: VID administrētie ienākumi I. pusgadā (tūkst. eiro). Avots: VID

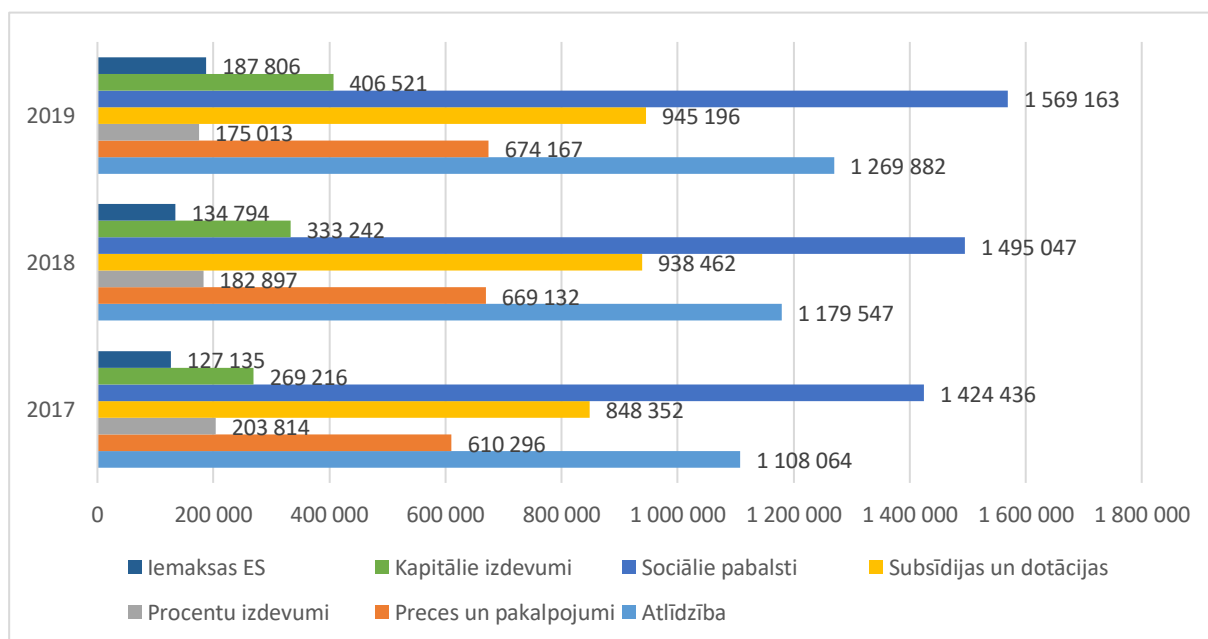
	2019	2018	2019/2018 (%)
UIN	9 369	280 175	-96.7%
PVN	1 238 189	1 117 338	10.8%
Akcīzes nodoklis	520 718	481 838	8.1%
IIN	850 577	785 496	8.3%
Pārējie nodokļi	132 133	135 652	-2.6%
Nenodokļu ieņēmumi	341 869	336 768	1.5%
VSAOI	1 681 737	1 515 664	11.0%
Kopā	4 776 611	4 652 931	2.7%

1.tabula: VID administrētie ienākumi I. pusgadā (tūkst. eiro). Avots: VID

IZDEVUMI

2019.gada pirmajā pusgadā konsolidētā kopbudžeta izdevumi pieauga par 6%, sasniedzot 5,2 miljardus eiro. 2019.gada otrajā ceturksnī valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi pieauga par 3,2% salīdzinājumā ar 2018.gada otro ceturksni. Šī gada sešu mēnešu izdevumus raksturo:

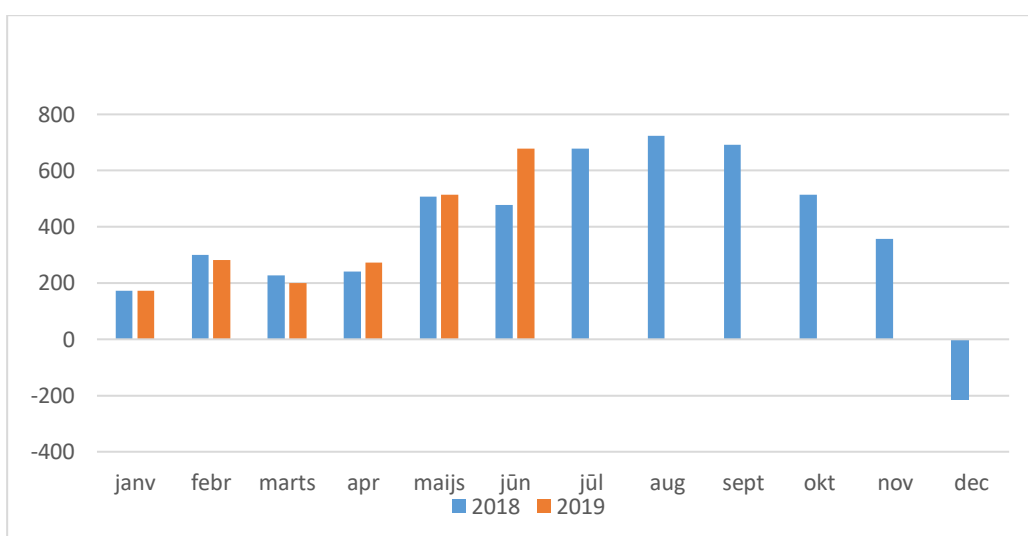
- Procentuāli lielākais īpatsvars valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumos ir *sociālajiem pabalstiem* ap 30%, kas pirmajā pusgadā pieauga par 5% (gadu iepriekš arī 5%),
- Otrs nozīmīgākais izdevumu postenis *atlīdzība* (darba algas, 24,3% īpatsvars) pieauga par 7,7% (gadu iepriekš 6,5%),
- *Kapitālie izdevumi* pieauga par 22% (gadu iepriekš 23,8%), kas saistīts ar straujo Eiropas fondu apguvi (to īpatsvars ir 7,8% no visiem izdevumiem),
- Pusgada griezumā visstraujāk pieauga iemaksas ES budžetā ap 44% (gadu iepriekš 6% pieaugums attiecīgā periodā). Tomēr *šo izdevumu* procentuālā daļa konsolidētā kopbudžeta izdevumos ir salīdzinoši neliela – ap 3,5%,
- *Procentu izdevumi* ir vienīgā pozīcija, kas ir samazinājusies šī gada valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumos - par 4,3%. Gadu iepriekš vēl ievērojamāks samazinājums – 10,3%.

5. attēls: Konsolidētā kopbudžeta izdevumi I. pusgadā (tūkst. eiro). Avots: Valsts Kase

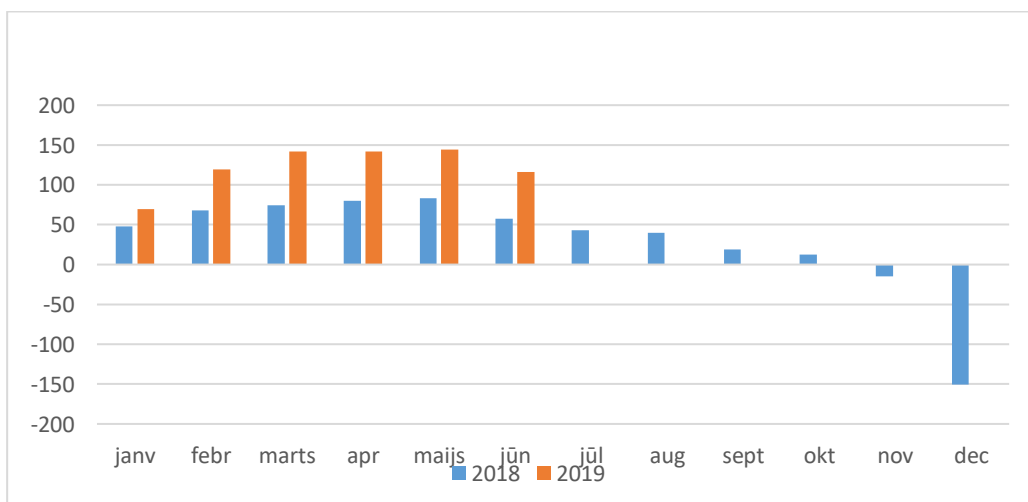
BILANCES

Jau tradicionāli valsts konsolidētā kopbudžeta bilance pēc sešiem mēnešiem ir pozitīva – **ieņēmumi pārsniedz izdevumus par 679 miljoniem eiro, kas ir 2,2% no IKP**. Pērn šie rādītāji attiecīgi bija 478 miljoni eiro un 1,6%. Jāatzīmē, ka pirmajā pusgadā tika saņemta liela daļa (87% no gada plāna) finansējuma no ES struktūrfondiem, kas otrajā pusē būs pieejami ievērojami mazākos apmēros. Papildus, ieņēmumi no akcīzes nodokļa un PVN varētu samazināties otrajā pusgadā samazinātās akcīzes nodokļa likmes stiprajam alkoholam dēļ. Arī IKP pieauguma tempu samazinājums otrajā ceturksnī 2,1% attiecībā pret attiecīgo periodu 2018.gadā var atstāt negatīvu iespaidu uz nodokļu ieņēmumiem un bilanci kopumā. Izdevumu pusē redzam pieaugošo spiedienu no valsts sektora papildus finanšu līdzekļu piešķiršanai darbinieku algām. Ņemot vērā augstāk pieminētos un citus riskus, kā arī valsts konsolidētā kopbudžeta bilances tendenci pasliktināties gada beigās (skatīt attēlu zemāk), ar piesardzību jāseko kopbudžeta bilances attīstībai un, nepieciešamības gadījumā jāveic fiskālās korekcijas.

6. attēls: Konsolidētā kopbudžeta bilance (milj. eiro) uzkrātās vērtības mēneša beigās. Avots: Valsts Kase

Strauji pieaugošo algu dēļ turpina uzlaboties speciālā budžeta bilance, kas pirmā pusgada beigās sasniedza 138 milj. eiro, gadu atpakaļ attiecīgajā periodā 54,7 miljoni eiro. Arī pašvaldību budžeta bilance šogad pēc 1. pusgada ir labāka nekā gadu atpakaļ – 116,2 milj. eiro (57,8 milj. eiro 2018.g.). Tomēr arī par pašvaldību budžeta bilanci ir pārāgri izteikt prognozes, jo tai tradicionāli ir tendence pasliktināties gada otrajā pusē, it sevišķi decembra mēnesī (skatīt attēlu zemāk).

7. attēls: Pašvaldību budžeta bilance (milj. eiro) uzkrātās vērtības mēneša beigās. Avots: Valsts Kase